

Програма по спеціальності 17-00-06 – декоративне і прикладне мистецтво

Історія кераміки

I.Зарубіжна кераміка.

Антична кераміка.

Розписна кераміка (Греція). Особливості технології, прийоми декорування. Характеристика найпоширеніших форм (амфора, піфос, кратер, ойнохоя, гідрія, пеліка, кілік, канфар, скіфос, аск, ритон тощо). Періодизація. Стили античної кераміки: геометричний, килимовий (східний), чорнофігурний, червонофігурний. Афіни – головний центр грецької кераміки періоду класики: провідні майстри.

Кераміка Етрурії. Періодизація. Види кераміки: імпасто, буккоро (тяжке, легке), чорнофігурні та червонофігурні вироби VI-IV ст. до н.е., фігурний посуд III-I ст. до н.е.

Кераміка Західної Європи XV-XVI ст.

Іспанія. Кераміка Валенсії: найхарактерніші риси формотворення та декору.

Італійська ренесансна майоліка. Особливості технології та декору. Центри майолікового виробництва: Фаєнца, Губбіо, Каза Піротта, Урбіно, Дерута та ін. Провідні майстри.

Франція. Фаянси Сен-Поршер. „Сільські глини” Бернара Паліссі.

Німеччина. Центри виробництва „кам’яного посуду”. Технологія, своєрідність форм та декору.

Кераміка Західної Європи XVII-XVIII ст.

Голландія. Делфтський фаянс. Періодизація. Джерела інспірацій – далекосхідний фарфор та вітчизняне керамічне виробництво. Принципи формотворення та декору.

Англія. Діяльність Дж.Веджвуда. Види керамічних виробів Веджвуда – тонкий фаянс та кольорові кам’яні маси.

Європейський фарфор XVIII- XIX ст.

Німеччина. Створення твердої фарфорової маси Й.Ф.Бетгером на початку XVIII ст. та організація фарфорового виробництва у Мейсені. Вплив мистецьких стилів XVIII-поч.XX ст. на формотворення та декор мейсенської порцеляни. Діяльність Й.Ф.Бетгера, Й.Герольда, Й.Кірхнера, Й.Кендлера, М.Асьє та ін.

Австрія. Організація фарфорового виробництва у Відні. Художні особливості віденської порцеляни: далекосхідні впливи, та втілення власних творчих ідей.

Росія. Діяльність Імператорського фарфорового заводу у С.-Петербурзі, заснованого у 1744 р. Мистецькі стилі та напрямки (класицизм, ампір, історизм) у формах та декорі фарфорових виробів XVIII-XIX ст.

II. Українська кераміка.

Кераміка енеоліту на території України. Трипільська кераміка. Технологія, принципи формотворення та система декору у ранньо-, середньо- та пізньотрипільський періоди.

Кераміка античного Надчорномор’я VII ст. до н.е. - IV ст. н.е.: кухонний та столовий посуд, прийоми декорування.

Кераміка Княжої доби. Типологія форм керамічного посуду, способи декорування, орнаментальні мотиви. Монументально-декоративна кераміка Галича.

Художні особливості формотворення та прийоми декорування народної кераміки провідних осередків Київщини (Васильків, Дибинці), Львівщини (Гавареччина, Сокаль, Яворів, Миколаїв), Поділля (Адамівка, Бубнівка), Полтавщини (Опішня), Івано-Франківщини (Косів, Пістинь).

Український фарфор. Асортимент, художні особливості виробів Корецького, Баранівського, Городницького заводів XIX-початку XX ст. Художній фарфор другої половини XX ст.

Українська професійна художня кераміка другої половини XX ст. Львівська керамічна школа. Види кераміки, провідні майстри.

Література:

1. Археологія УРСР. У 3 т. – К., 1989.
2. Голубець О. Львівська кераміка. – К., 1991.
3. Данченко Л. Народна кераміка Середнього Придніпров'я. – К., 1974.
4. Дреботюк Р. Художники Прикарпаття. – К., 1989.
5. Історія українського мистецтва. У 6 т. – К., 1966-1970.
6. Матейко К. Народна кераміка Західних областей України. – К., 1959.
7. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969.
8. Петрякова Ф. Украинский художественный фарфор. – К., 1988.
9. Тищенко О. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII-XVIII ст.). – К., 1985.
10. Українське народне мистецтво. Кераміка. Скло. – К., 1974.

Художній метал

I. Зарубіжний метал

Металопластика античних держав

Диференціація ремісничого виробництва давньогрецького художнього металу, історичні та стилістичні витoki золотарства греків, географічне поширення. Вироби з міді, бронзи, заліза (Греція). Поширення мистецтва металопластики на територіях Фракії (Болгарія) та Скіфії (Півн. Причорномор'я). Ювелірство Етрурії (техніка зерні “а пульвісколло”). Розвиток художнього срібла Давнього Риму. Розвиток мистецтва гліптики (гемми, камеї, інталії).

Художній метал Західної Європи XV-XVI ст.

Поліхромно-інкрустаційний стиль декорування прикрас часів гунської навали. Культове і світське ювелірство Візантії. Монастирські школи ювелірного мистецтва, навчально-виробничі об'єднання-гільдії. Символіко-алегоричний характер ювелірства романської доби. Сакральні фігури-релікварії. Ліможські емалі XII-XIII ст. Розвиток цехового ковальського та слюсарного ремесла (готика). Архітектурний готичний метал. Творчість у художньому металі видатних майстрів Відродження (Б. Челліні, Донателло, Ботічеллі, Леонардо да Вінчі, Дюррер, Верокіо, Брунелескі. Асортимент та комплекти ренесансних прикрас. Ренесансний архітектурний метал та зброярство.

Художній метал Західної Європи XVII-XVIII ст.

Стилістика жіночих ювелірних прикрас доби бароко. Німецьке золотарство Нюрнбергу та Аугсбургу (бароко). “Золотий вік” ковальства Франції (архітектурний метал Версалю). “Антикізуючий” та “радикальний” напрямки розвитку архітектурного ковальства доби бароко.

Художній метал Західної Європи XVIII-XIX ст.

Вплив фабричних технологій на ювелірне мистецтво (поява нових сплавів, техніки просування та покриття міді сріблом “шеффільдське срібло”). Нові форми організації ювелірного виробництва XIX ст. “Золотий вік” бронзи. Використання чавунного лиття в архітектурному металі. Стилістика художньої металопластики періоду класицизму і ампіру.

Художній метал періоду історизму і еkleктики.

Металопластика стилістичного напрямку бідермайєр (металева галантерея, біжутерія, посуд). Діяльність фірм Фаберже, Картьє та ін. (стилістика, асортимент продукції, технологічні особливості фірмового стилю).

Художній метал модерну і постмодерну.

Джерела нових стилістичних тенденцій у металопластиці XX ст. Творчість у художньому металі Рене Лаліка, Картьє, Ван де Вельде, Тіффані та ін. Архітектурний метал Г.Ейфеля, В.Орта, Г.Гімара, А.Гауді. Металопластика у напрямках конструктивізм, функціоналізм, арт-деко. Тенденції розвитку світового художнього металу другої половини XX

ст. Творчість П.Пікассо, С.Далі, Калгера, Гіакометті, Г.Іенсена у металопластиці. Два напрямки розвитку ювелірного мистецтва ХХ ст.: нетрадиційний (авторський) та “салонний”. Головні ювелірні фірми ХХ ст. Кований метал кінця ХХ ст.: відродження і шляхи розвитку. Головні міжнародні форуми та симпозиуми ковалів та ювелірів. Художній метал і дизайн.

II. Український художній метал

Художній метал скіфо-сарматської доби та північного причорномор’я. Золотарство скіфів (три стилістичні періоди розвитку “скіфського звіриного стилю”). Іконографія скіфського та античного ювелірта. Типологія художньої металопластики східних слов’ян другої половини I тис. Художній метал у речових скарбах — Мартинівському, Пастирському, Харіївському, Глodosькому. Давньоруський художній метал (прикраси Сахнівського та Київського речових скарбів). Розквіт техніки перетинчастої та виїмчастої емалі у Київській Русі. Розвиток цехового золотарства у Галичині (твори Львівського цеху золотарів, творчість майстра Касіянович). Ковальський та слюсарський цехи у Львові ХУІІ ст. Церковне і світське золотарство ХУІІ-ХІХ ст. Творчість київських майстрів-золотарів Івана Равича, Михайла Юрієвича, Петра Волоха, Івана Завадовського. Людвисарні Львова, Києва, Глухова (лиття дзвонів та гармат). Козацька зброя та інсигнії Запорізької Січі.

Сецесія в українському художньому металі на зламі століть. Метал в архітектурі. Народне ковальство кін. ХІХ - поч. ХХ ст. Емальєрство (творчість М. Дольницької, Я.Музики, О.Кульчицької. Сучасний художній метал України (Провідні майстри. Школи художнього металу. Сучасне фабричне ювелірта).

Список літератури

1. Антонович Є., Захарчук – Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно – прикладне мистецтво. – Львів, 1992.
2. Боньковська С. Ковальство на Україні (ХІХ-початок ХХ ст.). – К.: Наукова думка, 1991. – 110 с.
3. Бутник-Северський Б. Українське радянське мистецтво. – К.: Наукова думка. – 1965.
4. Быков З.Н., Майкова Н.К. Конструирование архитектурных художественных изделий из металла. -М.: Издательство архитектуры й градостроительства, 1950.
5. Велика ілюстрована енциклопедія старожитностей. –К.:Артія, 1980.
6. Вісник ювелірів України. Інформаційно-аналітичний бюлетень. - №1/2001. – С.32.
7. Голод І.В. Міське ремесло Західної України ХІV - ХVІІІ століть. - Львів. ЛАМ, 1994.
8. Гургула І. Народне мистецтво західних областей України. – К., 1966.
9. Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження. — К., 1987.
10. Жоголь Л.Е. Декоративное искусство в современном интерьере. - К.: Будивельник, 1986.
11. Жолтовський П.М. Художне лиття на Україні ХІV - ХVІІІ століть. - К.: Наукова думка, 1973.
12. Жолтовський П.М. Художні металеві вироби західних областей України.
13. Жолтовський П.М. Художній метал : Історичний нарис. – К., 1972.
14. Історія українського мистецтва: У 6 т. – К., 1966 – 1970.
15. Манцевич А.П. Курган Солоха. :”Искусство”, 1987.
16. Моран Анри де. История декоративно-прикладного искусства. М.: Искусство. -1982.
17. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. Відповідальний редактор Я.П.Запаско. - Львів.: В-во Львівського університету, 1969.
18. Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва.- К.:ІСДО, 1995.
19. Суха Л.М. Художні металеві вироби українців Східних Карпат. :Академії наук Української РСР, 1959.

20. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (XIII-XVIII ст.). –К.:Либідь. – 1992.
21. Флеров А.В. Технология художественной обработки металлов. М.: Высшая школа, 1968.
22. Чмихов М., Кравченко Н., Черняков І. Археологія та стародавня історія України: Курс лекцій.—К., 1992.

Художнє скло

Художнє скло Давнього Сходу.

Походження скла й формування склоробного ремесла. Художнє скло Давнього Єгипту: основні етапи розвитку та художньо-стилістичні особливості. Склоробство Месопотамії та Фінікії. Порівняльний аналіз єгипетської та близькосхідної шкіл склоробства.

Художнє скло Античності.

Склоробство елліністичного періоду: Александрійська школа склоробства. Скло античного Риму. Періодизація розвитку склоробного ремесла Давнього Риму. Столична й провінційна школа римського склоробства. Особливості формотворення та декорування давньоримського посуду. Основні центри виробництва скла на території Римської імперії. Скловиробництво античного Причорномор'я.

Склоробство Середньовіччя.

Художнє скло середньовічного Сходу. Основні етапи розвитку склоробства Візантії. Художньо-технологічні особливості візантійського скла. Скло мусульманських країн арабського Сходу. Вплив ісламу на формування своєрідних рис художнього скла країн арабського Сходу.

Європейське скло доби Середньовіччя. Порівняльна характеристика південноєвропейської та північноєвропейської шкіл склоробства. Розвиток середньовічного склоробства на території Північної Європи. Хімічні та фізичні особливості „лісового“ скла. Асортимент середньовічних північноєвропейських гут. Склоробство Київської Русі: основні етапи розвитку та художньо-технологічні особливості скляного посуду.

Художнє скло Відродження

Венеційське скло XV – XVI ст. Готичні традиції та ренесансна стилістика у формотворенні та декоруванні венеційського посуду XV ст. Художні особливості молочного скла. Кольорове скло А.Баров'єрі. Знамените “cristallo” М. Баров'єрі. Удосконалення технологічних процесів склоробства XVI ст. Еволюція форми й декору венеційського келиха. Венеційське філігранне скло. Трактат А.Нері.

Лісове скло XVI – XVII ст. Середньовічні традиції та ренесансна стилістика у виробках лісових гут. Значні європейські центри з виробництва традиційного скла. Особливості формотворення і основні прийоми оздоблення скляного посуду. Основні типи скляного посуду. Скло з емальним розписом: характерні форми і найпопулярніші схеми декорування начиння.

Богемське скло XVI – XVII ст. Празький маньєризм і розквіт гліптики при імператорському дворі Рудольфа II. Придворний різьбяр імператора К. Леман.

Склоробство Іспанії XVI – XVII ст. Визначні центри виробництва художнього скла: Каталонія, Андалузія, Кастилія.

Українське гутництво XVI – XVII ст. Лісові гуті на території України: організація склоробства та спеціалізація майстрів. Особливості формотворення та декорування художнього скла. Українське скло XVI – XVII ст. у музейних збірках Києва, Львова і Луцька.

Барокове скло

Чеське скло кінця XVII – XVIII ст. Богемський кришталі і класична рецептура М.Мюллера. Провідні осередки виготовлення різьбленого барокового скла. Основні типи столового скляного посуду, техніки та мотиви декорування. Скло з міжстінковим золоченням, чеський золотий рубін. Богемське молочне скло другої половини XVIII ст. і вироби Гаррахівської гуті. Шварцлотний розпис родини Пройслерів. Виробництво кришталевих люстр на богемських заводах у районі міста Каменецьки-Шенов. Барокові дзеркала. Яблонецька біжутерія.

Англійське скло другої половини XVII – XVIII ст. Урядовий указ 1612 р. і нововведення Роберта Манзеля. Свинцевий кришталі Георга Равенскрофта. Англійський “флінтглас” – пошук досконалої рецептури. Еволюція форми та декору англійського кришталевого келиха.

Художнє скло XVII – XVIII ст. Німеччини. Бароко і рококо у формотворенні та мотивах оздоблення скляного посуду Німеччини. Діяльність визначного німецького хіміка та технолога Й.Кункеля і його праця «Ars vitraria experimentalis». Шварцлотний розпис Й.Шапера. Основні центри та провідні майстри.

Голландське скло другої половини XVII – XVIII ст. Вплив англійського та німецького барокового ремесла на розвиток голландського художнього скла другої половини XVII – XVIII ст. Становлення самостійних форм і прийомів декорування. Метод діамантового пунктування – праці Ф.Грінвуда.

Венеційське скло XVII – XVIII ст. Декоративні тенденції у розвитку барокового художнього скла Венеції. Венеційське барокове дзеркало. Особливості вирішення інтер'єрів стилю Людовіка XV і венеційська люстра з майстерні Дж.Бріаті. Венеційське скло “ad uso di Boemia”.

Українське ужиткове скло другої половини XVII – XVIII ст. Найважливіші осередки українського склярства цього періоду. Діяльність Й.Тожевського та його книга “Розмова про мистецтво виготовлення скла, випалювання поташу й плавлення заліза”. Класифікація скломаси. Асортимент українських гут та особливості декорування українського скла другої половини XVII – XVIII ст.

Художнє скло XIX ст.

Англійське скло класицизму. Оподаткування англійського скла і розквіт склоробства Ірландії. Вплив класицистичної стилістики на формотворення скляного посуду. Кришталеві люстри, канделябри і жирандолі.

Чеське скло першої половини XIX ст. Класицистичне різьблене скло Північної Чехії. Формотворення та декорування подарункового скла. Видатний різьбяр Д.Біман. Скло бідермаєру. Гіаліт Г.Букоя. Літіалінове скло Ф.Егермана. Багатошарове різнобарвне скло з емаллями. Літофанії К.Пфоля.

Українське художнє скло кінця XVIII – XIX ст. Стилістика класицизму та ампіру й особливості формотворення і декорування українського скляного посуду XIX ст. Виробництво скляних сервізів для аристократичних віталень. Удосконалення технік холодної обробки скла. Коростівська скляна гута на Сколівщині.

Скло модерну

Скло Ар-Нуво Франції. Джерела оригінального стилю художника Е.Руссо. Діяльність фірми “Левейє-Руссо” у Парижі. Творчість Е.Галле. Ательє Ж.Грюбера в Нансі. Роль школи Нансі у розвитку склоробства модерну.

Стиль модерн у склоробстві Сполучених Штатів Америки та творчість Л.К.Тіффані.

Сецесійне скло Австро-Угорщини. Діяльність віденської фірми Лобмейєра. Проекти скляних виробів Й.Гофмана, К.Мозера, О.Прутчера. Іризуєче скло Чехії і Словаччини. Фірма Вдови Йогана Лютца у містечку Кляшторський Млин.

Художнє скло XX ст.

Скло ар-деко у Франції. Всесвітня виставка у Парижі 1925 року та формування національних особливості стилю ар-деко Франції. Скляний дизайн Р.Ляліка. Діяльність М.Маріно і зародження студійного скла. Кришталі Баккара.

Скло ар-деко у Швеції. Шведський союз промислового мистецтва і становлення шведського дизайну скла. Склозавод в Оррефорсі. Перші проекти С.Гате і Е.Гальда. Скло “грааль”. Технологічні особливості скла “аріель”. Художні вироби Е.Орстрьома. Гравіроване скло В.Ліндстранда. Шліфований кришталі заводу Коста.

Українське гутне скло XX ст. Відродження традицій українського гутництва у 60-70-х роках. Система освіти художників скла в Україні. Художнє скло в серійній промисловості: Київський завод художнього скла, Львівське виробниче об'єднання “Райдуга”, Стрийський, Артемівський, Попаснянський склозаводи. Діяльність львівського гутника П.Семененка. Художня виразність скляних виробів М.Павловського. Декоративний посуд Й.Гуляньського. Монументальні форми посуду Б.Валька. Вільноформоване скло П.Думича. Скляна пластика М.Тарнавського та І.Апполонова. Індивідуальний стиль виробів І.Зарицького, Л.Митяєвої, С.Голембовської, В.Затинайка, А.Зельдич.

Авторський дизайн скла 80-90-х років. Художнє скло А.Бокотея та міжнародні симпозиуми гутного скла у Львові.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

1. Античное стекло в собрании Эрмитажа / Авт.-сост. Кунина Н. – СПб., 1997.
2. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів, 1993.

3. Бирюкова Н. Западноевропейское прикладное искусство XVII-XVIII вв. – Л., 1972.
4. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей. – Прага, 1982.
5. Гутне скло в Україні: Історія та сучасність: Програма наукової конференції. – Львів, 1995.
6. Качалов Н. Стекло. – М., 1959.
7. Михайлова О. Испанское стекло в собрании Эрмитажа. – Л., 1970.
8. Моран А. де. История декоративно-прикладного искусства с древнейших времён до наших дней. – М., 1982.
9. Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва. – К., 1995.
10. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969.
11. Петрякова Ф. Українське гутне скло. – К., 1975.
12. Сучасне українське художнє скло: Альбом. Авт. - упор. Петрякова Ф. – К., 1980.
13. Рожанківський В. Українське художнє скло. – К., 1959.
14. Рожанковский В. Стекло и художник. – М., 1971.
15. Розенталь Р., Ратцка Х. История прикладного искусства Нового времени. – М., 1971.
16. Уили Е., Чик Ш. Искусство цветного и декоративного стекла. – Сингапур, 1997.
17. Чешское стекло. – Прага, 1963.
18. Шелковников Б. Художественное стекло. – Л., 1962.
19. Щапова Л. Древнее стекло. – М., 1988.
20. Щапова Ю. Стекло Киевской Руси. – М., 1972.

ІСТОРІЯ ІНТЕР'ЄРІВ

Житлові інтер'єри та меблі Давнього Сходу

Інтер'єри та меблі Давнього Єгипту. Характерні риси єгипетського житла та організація предметного середовища житлових приміщень. Проблеми синтезу просторових мистецтв у вирішенні житлових інтер'єрів. Палацове будівництво Ахетатона. Типологія меблів Давнього Єгипту. Еволюція форм єгипетського меблярства на прикладі виробів із гробниці цариці Гетеп-Герес (Давнє царство) і скарбів поховальної камери Тутанхамона (Нове царство).

Житлові інтер'єри та меблі Античності

Еволюція житлових споруд Давньої Греції. Просторова структура пастадного та перистильного будинків. Предметний ансамбль та особливості декорування житлових приміщень. Житлові споруди в Олінфі, Пеллі, Делосі, Пергамі.

Житлові інтер'єри та меблі античного Риму. Основні типи житлових споруд. Формування і просторове вирішення римського атріумно-перистильного домуса. Роль монументального живопису в просторі житлового інтер'єру. Характеристика житлових споруд міст біля Везувію – Помпеїв, Геркуланума та Стабій. Просторова структура й особливості оздоблення Золотого дому Нерона. Типологія та художні особливості меблів Давнього Риму.

Житлові інтер'єри та меблі Середньовіччя

Інтер'єри та меблі Візантії. Розвиток житлової архітектури Візантії. Просторове вирішення та оздоблення палацу й замиської садиби. Комплекс Великого палацу й палацу Буколеон у Константинополі. Синтез мистецтв у Королівському палаці в Палермо. Семантика формотворення та декорування візантійських меблів. Матеріали, техніки й типологія меблярських виробів.

Романські інтер'єри та меблі. Еволюція замкового будівництва та житла феодала в ньому. Просторова структура типового міського будинку. Функціональне призначення житлових приміщень. Обладнання та декорування лицарського залу. Імператорський пфальц Гослар (Німеччина). Еволюція англійської садиби. Меблі романської доби. Орнаментальні мотиви, техніки декорування і типологія меблевих виробів. Локальні особливості західноєвропейського романського меблярства.

Інтер'єри та меблі готичної доби. Охоронні функції готичного міського будинку. Планове вирішення та обладнання лицарського палацу. Система декорування палацових інтер'єрів. Національні особливості житлового будівництва Франції (папська резиденція в Авіньйоні, будинок Ж.Кьора в Бурже), Німеччини (замок-палац Альбрехтенбург у Мейсені, замок Мальборк), Італії (палаццо Даванцаті у Флоренції), Іспанії (стиль мудехар палацу Алькасар), Чехії (палац Карлштайн). Готичне меблярство Західної Європи. Розвиток деревообробного ремесла. Формотворення та декорування готичних меблів. Багатофункціональні меблі.

Житлові інтер'єри та меблі Київської Русі. Палацова архітектура київської Русі: археологічні та літописні джерела (фрагменти палацових споруд біля Десятинної церкви у Києві, палац Андрія Боголюбського в Боголюбово, палац Ярослава Осмомисла в Галичі). Планувальна структура дерев'яної житлової архітектури Київської Русі. Система декорування та предметний ансамбль давньоруського житла.

Ренесансні житлові інтер'єри й меблі

Інтер'єри та меблі Італії доби Відродження. Періодизація італійського мистецтва доби Відродження XV-XVI ст. Італійське палаццо Кватроченто, його регіональні особливості, просторова структура, обладнання та декорування інтер'єрів. Сформована типологія аристократичного палацу – палаццо Медічі-Рікарді у Флоренції. Синтез раціональних та ідеальних істин – місто-палац в Урбіно архітектора Л.да Лаурана. Просторово-планова структура замиської вілли (Дж.да Сангалло, вілла в Поджо а Кайяно). Міські палаццо і замиські вілли Чинквіченто (Рафаель, вілла Мадама; А.да Сангалло, палаццо Фарнезе; Перуцці, вілла Фарнезіна; Віньола, замок Фарнезе в Капрарола; Д.Романо, палаццо дель Те). Палаці та вілли Палладіо. Співпраця Палладіо та Веронезе – інтер'єри вілли Барбаро-Вольпі. Система декорування світських інтер'єрів Італії XVI ст. Ренесансне меблярство Італії, його регіональні особливості. Техніки декорування та орнаментальні мотиви. “Репродукційні” інтарсії. Розвиток італійської скрині: касса – кассоне – касса-панка. Формотворення меблів для сидіння. Корпусні меблі.

Інтер'єри та меблі Франції доби Відродження. Основні етапи французького Відродження (XV-XVI ст.). Співвідношення традиції та новації у трактуванні інтер'єрів королівських шато в Долині Луари (Амбуаз, Блуа, Шамбор, Шенонсо). Принципи взаємодії мистецтв у стилістиці маньєризму – школа Фонтенбло. Співпраця П. Леско і Ж. Гужона – вирішення інтер'єрів Лувру. Розвиток ремесел у період правління Генрі IV. Просторово-планова структура міського будинку-готелю. Ренесансна стилістика та ремінісценції готики у французькому меблярстві XVI ст. Проекти декору та предметів умеблювання Ж. Дюсерсо.

Інтер'єри та меблі Нідерландів Відродження. Архітектурна теорія Нідерландів XVI ст. Фантастичне формотворення стилю К. Флоріса і Г. Вредемана де Вріса. Раціоналістичні засади вирішення житлових інтер'єрів. Формотворення нідерландських меблів XVI ст. Маньєристична орнаментика у меблярстві.

Житлові інтер'єри та меблі України. Просторово-планова структура житлових споруд Львова другої половини XVI – першої половини XVII ст. (Чорна кам'яниця, палац Корнякта). Стилiстичні особливості палацових інтер'єрів України кінця XVI – першої половини XVII ст. (палаці в Жовкві, Золочеві, Бережанах, Свіржі, Підгірцях).

Барокові житлові інтер'єри і меблі

Барокові інтер'єри та меблі Італії. Світоглядний контекст доби і нові концепції художньої цілісності середовища для буття людини. Просторова структура італійського палаццо XVII ст. Емоційна видовищність світських інтер'єрів. Провідні центри розвитку палацового будівництва в Італії XVII ст.: Рим (палаццо Борберіні, Спада), Турин (палаццо Каріньяно, палац Ступініджі), Неаполь (палаццо Реале в Казерті), Венеція (палаці Редзоніко, Пезаро). Система декорування світських інтер'єрів Італії. Регіональні особливості італійських меблів XVII ст. Меблярські осередки П'ємонту, Венеції, Лігурії, Тоскани, Ломбардії, Риму, Південної Італії та творчість провідних майстрів.

Барокові інтер'єри та меблі Франції. “Великий стиль” Людовіка XIV. Світські інтер'єри Франсуа Мансара, Луї Лево, Жюль Ардуен Мансара. Законодавець моди епохи короля-сонця – Шарль Лебрен. Інтер'єри Версалю. Характерні риси паризького барокового готелю. Композиційне правило “пандан”. Діяльність мануфактури Гобеленів. Типологія та художньо-стилістичні особливості меблів Людовіка XIV. Орнаментика Жана Берена. Маркетрі Андре-Шарля Буля. Вплив етикету при дворі Людовіка XIV на формотворення меблів для сидіння.

Барокові інтер'єри та меблі Англії. Палладіанський стиль архітектури періоду Реставрації. Світські інтер'єри І.Джонса (Банкетінг-хаус у Лондоні, садиба Вілтон у Вілтширі). Бароковий стиль К.Рена (Хемптон Корт), Н.Хоксмур і Д.Ванбру (замок Говард, палац Бленгайм). В.Кент та відродження палладіанства (Чісвік-Холл). Розвиток барокового меблярства Англії.

Барокова стилістика в палацових інтер'єрах Польщі: Вілянв Яна III Собеського.

Барокова стилістика в палацових інтер'єрах України: інтер'єри палаців у Вишнівці, Підгірцях, Олесько.

Рококові житлові інтер'єри та меблі

Рококові інтер'єри та меблярство Франції. Камерний комфортабельний стиль інтер'єрів Франції періоду правління Людовіка XV. Формотворче значення орнаменту в системі рококо. Тенденції декоративізму екзотичного стилю «шинуазрі». Архітектурно-орнаментальна графіка Франсуа Кювільє та Жюста-Орена Мейсоньє. Особливості планування та декорування палацових інтер'єрів першої половини XVIII ст. Готель Субіз Жермена Боффрана. Формотворення та декорування рококових меблів Франції.

Рококові інтер'єри й меблі Німеччини. Основні центри німецького рококо. Палацова архітектура Німеччини як художня цілість синтетичного образу. Архітектурні комплекси Німфенбург біля Мюнхена, Цвінгер у Дрездені. Ілюзіоністичні ефекти інтер'єрів Вюрцбурзького палацу Б.Ноймана. Органічна єдність мистецтв у світських інтер'єрах Ф.Кювільє. Особливості вирішення інтер'єрів “фрідеріанського рококо”.

Меблі Англії XVIII ст. Період махоню в англійському меблярстві та діяльність Т.Чипендейла.

Житлові інтер'єри й меблі класицизму

Класицистичні інтер'єри й меблі Франції. “Співдружність муз”: Великий стиль Людовіка XVI. Визначні майстри світського інтер'єру (Ж.-А.Габріель, Леду, Ш.де Вайї). Система декорування приміщень та принципи взаємодії мистецтв. Особливості класицистичного формотворення і декорування меблів. Утворення “Корпорації майстрів і ебеністів” у Парижі. Майстерня Ж.-А.Різенера. “Етруський стиль” меблів Дюжорсі.

Класицизм в інтер'єрах і меблях Англії. Стилiстична реформа Р.Адама, його три основні роботи – Сайон-хауз, Кедлстон-Хол, Остерлі-парк. Патенти на виробництво меблів. Підприємство братів Адамів. Меблеві виробники Г.Хеплуайта. Т.Шератона і його школа. “Археологічні” меблі. Стиль Регентства. Ройаль-Павільйон – триумф екзотики.

Інтер'єри й меблі ампіру. Джерела стилістики ампіру у Франції. Стиль Директорії (кінець XVIII – початок XIX ст.). Орнамент як віддзеркалення духовної культури доби. Перебудова імператорських резиденцій. Роль Давіда у формуванні стилістики ампіру. Ш.Персьє і П.Фонтен – “арбітри елегантності” періоду імперії Наполеона, їх теоретична й практична діяльність. Реконструкція Мальмезона. Інтер'єри готелю Богарне в Парижі. Французькі ампірні меблі. Підприємство “Jakob Freres”. Екзотичне формотворення і декорування меблів.

Класицизм у палацових інтер'єрах України. Будівництво поміщицьких маєтків та палацових комплексів кінця XVIII – першої половини XIX ст. (палацовий комплекс у Микулинцях, палац Потоцьких у Тульчині, маєток Іллінських «Новий Рим» у Романові, П.Румянцева-Задунайського в Качанівці, арх. М.Мосципанов, К.Розумовського в Батурині, арх. Ч.Камерон, П.Галагана в Сокиринцях, арх. П.Дубровський). Просторово-планова структура та система декорування інтер'єрів.

Історизм-еклектизм у вирішенні житлових інтер'єрів і меблів

Інтер'єри та меблі бідермайєру. Джерела і характерні риси бідермайєру. Орієнтація на “занижений” смак обивателя. Під диктатом практицизму – житлові інтер'єри бюргерства Німеччини та Австрії першої половини XIX ст. “Gute Stube” як центр родинного вогнища. Характерні декоративні мотиви меблярства бідермайєру. Типологія предметів умеблювання. Інноватори і конструктори – Ж.Дангаузер і М.Тонет.

Житлові інтер'єри та меблі еклектизму у Франції. Історія як вирішальне джерело форм і образів. Стиль Людовіка Філіпа і Другої Імперії – зародження еклектики. Стиль “Трубадур”. “Несвідомі підробки” – досконаліші від оригіналу. Реконструкція королівських резиденцій Наполеона III.

Вікторіанський еклектизм у житлових інтер'єрах і меблях Англії. Повернення стилів. “Вікторіанська готика” і реформаторські тенденції – А.П'юджин. Вікторіанський “модний будинок”. Всесвітня виставка 1851 року та “оранжерейна” архітектура. Розвиток масового виробництва предметів умеблювання. Меблі з пап'є-маше. Бунт Дж.Раскіна. Діяльність В.Морріса – “Morris & C”. Меблі Е.В.Годвіна.

Історизм і еклектика у вирішенні світських інтер'єрів Німеччини. Екзотика й література. “Нові” стилі: від неоготики до другого рококо. Фантастичні споруди Людовіка Баварського.

Риси романтизму в українській палацовій архітектурі: звернення до форм середньовічного будівництва (садиба Лопухіних в Корсунь-Шевченківському, арх. Ліндсей; палац Воронова в Алуці, арх. Блер; палац Голіциних в Гаспрі, арх. Гонт, палац у Шарівці, арх. Якобі). Художньо-стилістичні особливості інтер'єрів будинку Богдана і Варвари Ханенків у Києві.

Інтер'єри й меблі модерну

Стиль Ар Нуво у Бельгії. Тотальний синтез мистецтв – вирішення житлових інтер'єрів В.Орта (готелі Етвелде й Сольвей у Брюсселі). «Немилосердний» модерн А.Ван де Вельде.

Магазин “L'Art Nouveau”: становлення модерну у Франції. Інтер'єри й меблі Г.Гімара. Школа Нансі – Е.Галле, Л.Мажорель. Видатні майстри інтер'єру В.Пруве, Е.Валлен, О.Шарганьє.

Стиль модерн в Іспанії. Образотворча символічність архітектурної форми А.Гауді (Каса Вісенс, Каса Гуаль у Барселоні). Особливості формотворення меблів А. Гауді.

Стиль модерн у вирішенні інтер'єрів та меблів Шотландії. Група “Четвірка”. Діяльність Ч.Р.Макінтоша.

Стиль модерн у вирішенні житлових інтер'єрів модерну України. Сецесійні інтер'єри житлової архітектури Львова. Взаємодія мистецтв у інтер'єрах Будинку з химерами арх. В.Городецького.

Дизайн інтер'єрів і меблів ар-деко

Інтер'єри ар-деко. Стиль “великого бізнесу” першої половини ХХ ст. Всесвітня виставка 1925 року в Парижі. Формально-еклектичні експерименти архітекторів 1930-1950-х років. Національні особливості стилю. Архітектура інтер'єрів Ж.-Е.Рюльмана – Ар-Деко Франції. Синтез раціоналізму і класичних зразків – інтер'єри Італії. Новий мистецький напрям у діяльності Віденських майстерень.

Формотворення і декорування меблів ар-деко. Шляхетні матеріали і хромований метал. Техніка лакування. Австрія: меблі Й.Гофмана. Прага – кубістичне умеблювання. Італія: геометричні меблі Ф.Деперо. Англія: вироби ремісничої майстерні “Omega Workshop” у Лондоні. Франція. Ж.-Е. Рюльман – Різнер ХХ ст. Тандем Сю і Маре. Лаковані меблі Ж.Дюнана. Декоративний таланти А.Груля і П.Грібе. Нові геометричні форми: П.Леґрон.

Дизайн інтер'єрів і меблів модернізму

Неопластицизм Голландії. Часопис “De Stijl” – трибуна неопластицизму. Мистецтво без капризів: діяльність Г.Т.Рітвелда. Меблі для сидіння Рітвелда.

Функціоналізм у Німеччині. Доктрина доцільної форми. Конструювання дійсності – ідеологія Баугаузу. Викладачі Баугаузу. Викладацька та архітектурна діяльність В.Гропіуса. Металеві меблі М.Бреера.

Дизайн інтер'єрів і меблів у США. Утворення Нового Баугаузу в Чикаго. Органічний стиль Ф.-Л.Райта. (“Дім над водоспадом”). Діяльність Дж.Нельсона й Ч.Еймса. Проекти Е.Саарінена. Меблі Г.Бертоя. Течія мінімалізму в американському дизайні.

Дизайн інтер'єрів і меблів у Франції. «Візуальна акустика» архітектури Ле Корбюзьє. “П'ять пунктів” у вирішенні житлової архітектури. Стандартні елементи, нова технологія, штучні руки: меблі Ле Корбюзьє.

Скандинавський дизайн інтер'єрів і меблів. Особливості “шведського стилю”. Фінляндія: архітектура й меблі А.Аалто. Швеція: дизайн Г.Асплунда. Дизайн Данії. Архітектура П.Кйаргольма. Інтер'єри й меблі А.Якобсена.

Інтер'єр та художнє оздоблення української хати

Український хатній інтер'єр: обладнання та оздоблення українського селянського житла. Художнє оздоблення української хати. Етнографічні особливості інтер'єру української хати. Хатні інтер'єри та меблі Бойківщини, Гуцульщини, Лемківщини, Поділля, Полісся, Полтавщини, Слобожанщини. Українські хатні меблі: типологія та декорування.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р., Станкевич М. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів, 1993.
2. Бирюкова Н. Западноевропейское прикладное искусство XVII-XVIII вв. – Л., 1972.
3. Бірюлов Ю. О. Львівська сецесія. – Львів, 1986.
4. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей. – Прага, 1982.
5. Всеобщая история архитектуры. – Т. 1 – 4, 6 – 7, 9 – 11. – М., 1966-1972.
6. Вуйек Я. Мифы и утопии архитектуры XX века. – М., 1990.
7. Гозак А. Алвар Аалто. – М., 1976.
8. Гольдштейн А. Ф.-Л. Райт. – М., 1973.
9. Даниленко В.Я. Основы дизайна. – К., 1996.
10. Кес Д. Стили мебели. – Будапешт, 1981.

11. Кравченко Я. Історія українського декоративно-ужиткового мистецтва: інтер'єр та художнє оздоблення української хати: Навч. посібн. – Львів, 2006.
12. Ле Корбюзьє. Архитектура 20 в. – М., 1977.
13. Любченко В. Ф. Меблі Стародавнього Єгипту. Конспект лекції. – Львів, 1991.
14. Мак-Коркодейл Ч. Убранство жилого інтер'єра от античности до наших дней. Матвеева Г. Мозаика и резьба по дереву. – М., 1989.
15. Мидан Ж.-П. Модерн. Франция. – М., 1999.
16. Моран А. де. История декоративно-прикладного искусства с древнейших времен до наших дней. – М., 1982.
17. Нариси з історії зарубіжного декоративно-ужиткового мистецтва: Навч посібн. / Я.П.Запаско, В.І.Білик, І.В.Голод, С.П.Лупій, Г.Г.Стельмащук, Р.Т.Шмагалю. – К.: ІСДО, 1995.
18. Нариси з історії українського декоративно-прикладного мистецтва. – Львів, 1969.
19. Розенталь Р., Ратцка Х. История прикладного искусства Нового времени. – М., 1971.
20. Соколова Т. Орнамент – почерк эпохи. – Л., 1972.
21. Соколова Т. Очерки по истории художественной мебели. – Л., 1967.
22. Фремpton К. современная архитектура: критический взгляд на историю развития. – М., 1990.
23. Фуско Р. де. Ле Корбюзьє – дизайнер. Мебель. – М., 1986.
24. Эстетические ценности предметно-пространственной среды / Под ред. Иконникова А.В. – М., 1990.
25. Hinz S. Innerraum und Möbel. – Berlin, 1976.
26. Setkowicz J. Zarys historii mebla od czasów starożytnych do końca XIX wieku. – Warszawa-Kraków, 1969.
27. Sienicki S. Wnętrza mieszkalne: Rys historyczny. – Warszawa, 1962.

Історія костюмів народів світу

(від давніх цивілізацій до початку ХХ століття)

Загальні відомості про одяг.

Одяг як мистецьке явище декоративно-ужиткового мистецтва. Історіографія та джерела. Виникнення одягу. Основні форми одягу первісного суспільства. Формування плечового та поясного вбрання. Типи одягу, що відображають його еволюцію. Драперія (огортаючий одяг); накладний одяг (глухий, розстібнутий). Визначення понять “одяг” і “костюм”. Термінологія українського вбрання (стрій, ноша, одів, одяг, шати, лудина та ін.). Класифікація одягу (натільний, поясний, нагрудний, верхній), головні убори, взуття, доповнення, прикраси; за функціональним призначенням – щоденний, святковий, обрядовий (весільний, поховальний). Способи декорування одягу. Одяг і прикраси (на тілі, тканині, одязі).

Костюм і стиль доби. Костюм і мода.

Функції одягу, прикрас та орнаментування (захисна, практична, оберегова, знакова, естетична, регіональна, національна, соціальна та ін.).

Художня система костюму та його виражальні засоби (крій, пропорції, силует, об'єм, гармонія, ритм, колорит, декор, акценти, фактура).

Зарубіжний костюм

Одяг народів давніх цивілізацій.

Давній Єгипет (від III тис. до н.е.). Загальна характеристика художньо-матеріальної культури давніх єгиптян. Ідеал краси. Тканини і колір в одязі. Характеристика основних видів і форм одягу єгиптян. Відмінні риси в одязі населення Нового царства (1580-1090 рр. до н.е.).

Декорування схенті, фартухів. Спосіб пов'язування схенті. Характерні конструктивно-художні риси калазіриси. Косметика, головні убори і зачіски, взуття, елементи символіки в костюмі. Прикраси і символіка головних уборів фараонів і цариць.

Костюм у Межиріччі (III – II тис. до н.е.).

Зображення одягу на шумерських циліндрах для відбиття тексту. Одяг на статуях з храму Абу в Тель-Ахмарі (II половина III тис. до н.е., Музей, у Багдаді). Одяг на “рибалці” з

Марі: настінний розпис у палаці царя Зімріліма (XVIII ст. до р.х.). Головні убір і прикраси цариці Шубад III тис. до н.е., Музей у Філадельфії). Золоті прикраси з “Царського кладовища” в Урі, друга чверть III тис. до н.е. (Іракський музей. Багдад).

Костюм Ассиро-Вавілонії.

Культура, естетичні уявлення. Характеристика одягових тканин. Основні орнаментальні мотиви вишивки. Диференціація одягу за соціальним станом. Основні форми одягу та їх конструктивне вирішення. Взуття, головні убори, прикраси. Декорування вбрання золотими нашитими бляшками.

Характерні риси вбрання населення античних держав

Егейське мистецтво (II тис. до н.е.) як джерело вивчення давнього зшитого одягу. Вбрання населення періоду Крито-Мікенської культури. Зшиті форми одягу на саркофазі із Агіа-Триади (1450 – 1400 рр. до н.е.).

Греція. Характеристика культурного середовища, в якому формувалася світогляд давніх греків. Людина – міра всіх речей. Тіло людини – гармонійний вияв краси в природі. “Калос – агатос” – естетичний ідеал людини давньогрецького суспільства. Основні форми чоловічого і жіночого вбрання у гомерівський період (IX – VIII ст. до н.е.) та період грецької архаїки (VII – VI ст. до н.е.). Основні засади оздоблення вбрання. Драперія – основа давньогрецького одягу. П'ять основних особливостей формотворення костюму: закономірність, підпорядкованість конструктивних ліній, пропорційність, симетрія, доцільність. Основні форми чоловічого і жіночого вбрання. Зміни в одязі періоду грецької класики (V – IV ст. до н.е.). Архітектура і вбрання. Пеплос, присвячений Афіні. Рельєфний фриз Парфенона – величне творіння Фідія як джерело вивчення давньогрецького вбрання періоду грецької класики. Фриз із Пергамського вівтаря Зевса як важливе свідчення про форми грецького одягу періоду еллінізму. Зачіски. Головні убори.

Давній Рим. Республіканський (IV – I ст. до н.е.) та імператорський (I – IV ст. н.е.) періоди розвитку античного Риму. Суворість і мужність воїна, пристосування до будь-яких умов, строгість і простота – основні риси ідеалу краси, сформовані на ранніх етапах римської держави. Потяг до розкоші в період Римської імперії, демонстрація заможності. Новий естетичний ідеал краси. Основні форми римського вбрання: туніка, тога, палліум, стола, пелула, лацерна, сагум, пала та ін. Застосування золототканих форм одягу, нових способів драпірування плащів. Соціальна диференціація в костюмі давньоримського суспільства. Символіка одягу. Прикраси, косметика, зачіски, головні убори.

Вбрання народів Сходу: від давнини до Середньовіччя.

Індія. Загальна характеристика культури в державі. Оортаюче незшите вбрання індусів. Зшиті форми вбрання переселенців – аріїв (II тис. до н.е.). Характеристика одягових тканин (серпанок, шовк, парча, оксамит, вовняні тканини). Способи і техніка декорування одягових тканин (вибійка, вільний розпис, бандхана, пайтхані, патола, ікат, хімру, амру, хаді та ін.). . Форми одягу чоловічого і жіночого вбрання доби Середньовіччя (VII – XVII ст. н.е.) Формування своєрідного індо-мусульманського вбрання. Багатство й високий художній рівень одягових прикрас, їх символіка й знакова функція. Зачіски, головні убори, взуття.

Китай. (VII – XVII ст.). Ідеал краси. Одягові тканини. Символіка кольору, символіка рослинного орнаменту, символіка одягу. Основні форми чоловічого та жіночого костюмів маньчжурського періоду (від XVII ст.). Характеристика одягу за соціальним станом (простолудин, чиновник-мандарин, імператор). Особливості зачісок, головних уборів, прикрас. Символіка прикрас.

Японія. (VII – XIX ст.) Специфіка історичного розвитку японського суспільства. Одягові тканини і символіка орнаментальних мотивів. Загальний характер одягу. Відсутність глухих та драпіруючих форм. Основні форми чоловічого та жіночого вбрання. Народний одяг та одяг знаті. Церемоніальний костюм знаті. Види курток, штанів, халатів, кімоно. Зачіски, головні убори, прикраси.

Арабський Схід (VII – XVI ст.). Економічні та соціальні передумови виникнення державного утворення доби Середньовіччя – Арабського халіфату. Орнаментування одягових тканин. Естетичний ідеал краси. . Основні види вбрання. бедуїнів та костюм міського населення. Доповнення, прикраси, зачіски, головні убори та їх знакова функція.

Костюм доби Середньовіччя.

Костюм Візантії IV – XV ст. Загальна характеристика культури у державі. Вплив християнської ідеології на орнаmentaцію тканин і форми вбрання. Естетичний ідеал краси. Форми чоловічого і жіночого вбрання. Головні убори, прикраси, взуття. Характеристика священничого одягу православного візантійського духовенства. Вплив візантійського одягу на вбрання населення середньовічної Європи.

Костюм періоду раннього Середньовіччя в Європі (V – X ст.) Одягові тканини та їх орнаmentaція. Кольорова гама. Основні форми одягу. Взаємодія елементів пізньоримського і “варварського” при значному впливі Візантії (християнізації) – основа формування західноєвропейських костюмів V – X ст. Священниче вбрання.

Західноєвропейський костюм XI – XV ст. Характеристика періоду. Ідеал краси. Вплив готичного стилю на костюм. Декоративне вирішення одягу. Розвиток конструювання і моделювання костюму. Зміна форм одягу. Вплив конструювання лицарських обладунків на світське вбрання, застосування виточок,

додаткових швів. Одяг міпарті, екартельє, гербова орнаментация. Нові форми чоловічого і жіночого вбрання. Виникнення коротких форм одягу у чоловічому костюмі. Франко-бургундська мода XV ст. Зміна пропорцій та силуету – основні виражальні засоби франко-бургундської моди. Головні убори, взуття, доповнення, прикраси.

Костюми доби Відродження.

Західноєвропейські костюми італійського типу середини XV – початку XVI ст. Загальна характеристика періоду. Види одягових тканин та їх орнаментация. Виникнення нових форм вбрання. Костюми Флоренції та Венеції.

Західноєвропейські костюми першої половини XVI ст. (Франція, Англія, Німеччина, Нідерланди). Загальна характеристика періоду. Реформація. Ідеал краси. Одягові тканини та їх орнаментация. Зміни в одязі. Декоративність костюму. Розрізи на одязі – основний засіб декору вбрання. Костюм ландскехтів та його вплив на моду у Німеччині.

Західноєвропейські костюми іспанського типу (друга половина XVI – початку XVII ст.). Загальна характеристика періоду Ідеал краси. Суперечливість іспанських костюмів. Боротьба “ренесансного” та середньовічного начал в іспанському вбранні. Вплив релігійного світогляду на костюм. Одягові тканини. Зміна форм одягу. Зачіски. Головні убори. Взуття.

Західноєвропейський костюм XVII ст. Стиль бароко.

Характеристика періоду. Ідеал краси. Виготовлення одягових тканин, мережив. Розвиток моделювання і конструювання. Костюм другої чверті XVII ст. (“мушкетерський костюм”). Зміна силуету та форм вбрання у третій чверті XVII ст. Стиль бароко. Вплив стилю Людовика XIV на костюм, т.зв. „дитячий костюм”. Вбрання останньої чверті XVII ст. (“костюм з жюстокором”).

Західноєвропейський костюм XVIII ст. Одяг періоду регенства. Стиль рококо. Ранній класицизм.

Загальна характеристика періоду. Естетичний ідеал краси. Одягові тканини, орнаментация кольорова гама. Одяг періоду регенства Філіпа Орлеанського (1715 – 1730). Ескізи костюмів Антуана Ватто (1715). Нові форми одягу. Каркаси для спідниць – панье (1715 – 1718), кунтуш (1720). Новий тип жюстокора. Зміна одягу (1730 – 1789). Вплив стилю рококо на одягові тканини і костюм. Примхливість, манірність аристократичного костюму. Спільні риси в костюмі середини XVIII ст. і в костюмі середини XVII ст. Характерні риси чоловічих складових частин одягу середини XVIII ст. Зачіски, головні убори. Взуття. Доповнення. Жіночий одяг. Нові риси у жіночих корсетах. Панье – важливий елемент поясного жіночого вбрання середини XVIII ст. Плаття типу “франсез”, “роброн”. Зачіски. головні убори. Взуття. Характерні риси **народного** вбрання XVIII ст. Особливості формування костюмів буржуа (60-ті роки XVIII ст.). Костюм сільського джентрі (Англія). Творчість Томаса Гейнсборо як важливе джерело вивчення костюмів XVIII ст.

Західноєвропейський костюм останньої чверті XVIII ст. Період французької буржуазної революції 1789 р. та Директорії. Демократизация естетичного ідеалу. Одяг санкюлотів. Проекти костюмів Ж.-Л. Давіда. Ранній класицизм. Одяг буржуазії і дворян. Спрощення декору в костюмах. Провідна роль Англії у становленні нової європейської моди.

Західноєвропейський костюм XIX – початку XX ст. Стиль ампір. Костюм періоду реставрації. Бідермайєр і романтизм. Друге рококо. Стиль модерн.

Характеристика періоду. Розробка загального типу міського європейського костюму. Розвиток промисловості, технічний прогрес, зміна соціального складу суспільства у XIX ст. Ідеал краси. Основні форми й асортимент вбрання. Тканини, кольорова гама. Костюм 1804 – 1815 рр. Стиль ампір. Костюм періоду реставрації (1815 – 1820), зміни в одязі, поширення моди. Костюм 1820 – 1840 рр. Зміна моди (Бідермайєр і романтизм). Зміна силуету 1840 – 1870 рр. (друге рококо). Мода 1870 – 1890 . Мода наприкінці XIX – початку XX ст. Стиль модерн. Зміна силуету. Вплив спорту і модних салонів на костюм. Функція і декоративність. Конструктивне вирішення одягу.

Українське вбрання

Одяг на території України у давні часи.

Вбрання скіфів (VII ст. до н.е. – III ст. н.е.). Матеріали, з яких виготовляли одяг. Основні форми чоловічого і жіночого вбрання. Соціальна функція одягу. Високий художній рівень одягових прикрас. Скіфська пектораль – шедевр світового ювелірного мистецтва. Використання у декорі вбрання знаті, нашитих золотих пластинок. Характеристика зачісок, головних уборів, взуття, поясів, прикрас. Характерні риси одягу сарматів, гунів. Одяг давньослов'янських племен на рубежі та в першій чверті I тис. н.е.

Одяг східних слов'ян IV – VIII ст. Матеріали з яких виготовляли одяг. Форми одягу. Перше зображення вишивки на срібних фігурках з Мартинівського скарбу (V – VI ст.) як яскраве свідчення декорування вишиттям українських сорочок у ранньослов'янську добу. Головні убори, взуття, прикраси.

Одяг населення України – Русі IX – XV ст. Характеристика періоду. Згадки про матеріали та одяг у літописних джерелах, зображення в книжкових мініатюрах. Тканини та одяг у літературних джерелах

(“Слово о полку Ігоревім”). Одяг населення Київської держави (селян, ремісників, дружинників-лицарів, знаті, князів). Привізні золототкані та шовкові тканини в одязі князів і знаті. Культурні зв'язки з Візантією. Вплив Візантії на одяг князів. Основні форми одягу. Головні убори, взуття. Різноманітність художніх прийомів виготовлення прикрас (скань, чернь, зернь, перетинчаста емаль та ін.). Види прикрас та їх знакова функція.

Український традиційний стрій XVI – XVII ст.

Характеристика періоду. Подальше формування українського національного костюму. Одяг українців XVI – XVII ст. Одяг в образотворчому мистецтві (портретний живопис, графіка, іконографія). Класифікація і типологія одягу. Основні складові частини українського вбрання. Типи сорочок, верхнього одягу (свита, кожух, кирея, капота, чуга, сердак, опанча). Нагрудне вбрання (хутряне, сукняне), пояси, взуття, головні убори (солом'яні, сукняні, хутряні). Стрій української еліти. Одяг на портретах К.К.Острозького (XVI ст.), Софії Острозької (XVI ст.), Раїни Вишневецької (кінець XVI – початок XVIIст.), Беати Острозької (копія з оригіналу 1539 р.), К.Збараського (початок XVII ст.), І.Даниловича (перша половина XVII ст.), Богдана Хмельницького (Гравюра В.Гондіуса XVIII ст.). Одяг міщан, рядових козаків.

Український стрій XVIII ст.

Характеристика періоду. Основні форми одягу і головних уборів, взуття, поясів. Художні особливості тканин і стрій. Живопис XVIII ст. як джерело вивчення українських стрій. Вбрання знаті в українському малярстві (“Подорож на прощу шляхетної особи у XVIII ст.”). Портрети Параски Сулими (1754), Семена Сулими (1754), Єфима Дарагана, Наталі Розумовської, Олени Галаган, Ганни Полуботок. Малюнки О.Рігельмана і Т.Калинського як джерело вивчення українського вбрання всіх верств суспільства XVIII ст. Зміни в одязі козаків. Характерні риси козацького строю XVIII ст. Вбрання міщан, селян.

Український національний стрій XIX – початку XX ст.

Зміни в одязі під впливом мануфактурних і фабричних виробництв. Вплив західноєвропейської моди на костюм української еліти.

Спільні риси у традиційному вбранні на всіх теренах України. Регіональні відмінності в українському народному вбранні XIX ст. Етнографічне районування України на матеріалах національних стрій XIX ст.

Гуцульське вбрання. Характеристика етнографічного регіону. Основні компоненти і локальні комплекси строю. Чоловічий одяг. Типи сорочок, характер оздоблення. Види поясного вбрання. Нагрудний одяг, верхній одяг, взуття, головні убори. Види жіночого гуцульського вбрання. Типи сорочок. Поясний одяг, нагрудний, верхній. Види взуття. Головні убори. Способи ношення одягу. Художні особливості гуцульського вбрання. Особливості весільного строю.

Бойківській стрій. Характеристика етнографічного регіону. Чоловіче вбрання. Типи сорочок (з уставками, без уставок, з розрізом на спинці), поясного вбрання (полотняні штани, сукняні). Характерні особливості верхнього одягу. Типи взуття. Види головних уборів. Доповнення до строю. Жіночий стрій. Типи сорочок (тунікоподібна, з розрізом з правого боку, поликова). Поясне вбрання. Плетені і ткані пояси. Безрукавний одяг. Верхнє довгополе вбрання. Полотняне довгополе вбрання. Дівочі зачіски і головні убори. Жіночі зачіски і головні убори. Прикраси. Традиційне взуття. Художні особливості бойківських стрій.

Традиційне вбрання Лемків. Характеристика регіону. Основні складові частини народних лемківських стрій: сорочка, поясне вбрання, безрукавки, верхній одяг. Основні види взуття. Головні убори. Доповнення до одягу та його оздоблення. Жіночий одяг. Основні форми вбрання: сорочка-чехлик, спідниця-фартух, запаска. Характеристика безрукавного вбрання. Верхній довгополий одяг. Зимове вбрання. Зачіски дівчат і жінок. Головні убори дівчат. Прикраси. Взуття. Художні особливості весільного вбрання.

Народний стрій українців Закарпаття. Етнографічна характеристика населення Закарпаття. Особливості заселення краю. Етнографічні групи українців: долиняни лемки, бойки, гуцули. Основні форми чоловічого вбрання. Натільний одяг, поясний. Традиційний зимовий одяг петек, одяг із сукна. Оздоблення чоловічого строю. Головні убори. Взуття. Жіночий стрій. Характеристика коротких сорочок з плечовим розрізом і довгих сорочок. Поясний одяг. Безрукавне і верхнє сукняне вбрання. Хустки як верхній плечовий одяг. Головні убори дівчат і жінок. Характеристика весільного вбрання. Художні особливості весільних стрій українців Закарпаття.

Народний стрій українців Північної Буковини. Характеристика регіону. Чоловіче вбрання. Основні форми одягу: сорочка, полотняні штани, сукняні гачі, безрукавки, верхній довгополий одяг. Характеристика головних уборів: солом'яних фетрових і хутряних. Види взуття. Основні компоненти жіночого строю: сорочка у перекид, сорочка-моршанка, поясне вбрання, нагрудний безрукавний одяг, верхнє сукняне вбрання, кожух, взуття. Основні риси головних уборів. Художні особливості строю. Весільне вбрання.

Народні строї Покуття. Характеристика етнографічного регіону. Характеристика стрій Коломийщини, Городенківщини, Снятівщини. Натільний одяг, поясний, верхній. Типи поясів. Головні убори. Стрій сіл Тишківці, Мишин, Великий Ключів. Оздоблення вбрання. Жіночий стрій. Характеристика сорочок,

поясного вбрання, верхнього одягу та головних уборів. Оздоблення переміток. Особливості дівочого строю із села Тишківці. Весільне вбрання та його символіка.

Традиційне вбрання на Поділлі. Західне Поділля. Характеристика регіону. Чоловічий стрій у Західному поділлі. Складові частини строю: сорочка, її типи; різновиди поясного вбрання, верхній одяг, головні убори, взуття, доповнення до одягу. Художні особливості вбрання. Рісунки – оригінальний спосіб декорування чоловічих штанів. Вишивка та її знакова функція. Жіночий стрій. Типи сорочок, крій. Способи оздоблення сорочок (розміщення орнаменту, різновиди швів). Характеристика поясного, нагрудного і верхнього вбрання. Пояси. Різновиди дівочих і жіночих головних уборів. Доповнення до одягу, прикраси, взуття. Художні особливості святкового і весільного вбрання.

Східне Поділля. Характеристика етнографічного регіону. Чоловічий стрій. Типи сорочок, поясного вбрання. Пояси. Основні риси верхнього одягу, головні убори. Весільне вбрання. Художні особливості. Жіночий стрій. Типи сорочок та їх оздоблення. Поясне вбрання. Верхній одяг. Локальні особливості головних уборів. Оздоблення весільного строю.

Народні строї в Опіллі. Характеристика народних строїв низовинних районів Львівщини. Основні форми чоловічого вбрання. Натільний одяг. Способи ношення сорочок. Типи поясного одягу. Різновиди верхнього вбрання. Характерні риси головних уборів. Форми та види шапок (високі та низькі циліндричні, з квадратним верхом, в'язані вовняні шапки, солом'яні капелюхи). Жіночий стрій. Характеристика крою та оздоблення сорочок, види та декор безрукавок. Крайки. Поясний одяг. Різновиди верхньої ноші. Головні убори, взуття, прикраси. Локальні особливості строїв. Характеристика “білого” і “червоного” одягових комплексів Яворівщини. Характерні риси одягу львівських городян ХІХ – початку ХХ ст. Чоловічий і жіночий одяг у львівському передмісті ХІХ ст.

Стрій на Волині та Поліссі. Характеристика етнографічних регіонів. Спільні риси одягу Волині та Полісся і Поділля. Основні форми одягу чоловічого вбрання Волині (типи натільного і поясного вбрання). Верхній одяг. Головні убори. Характеристика жіночого вбрання Волині. Натільний одяг (сорочка). Поясне вбрання. Основні типи верхнього одягу (короткополий кусан, довгопола свита, кожух). Пояси, головні убори. Типи взуття. Способи декорування основних складових частин строю. Основні риси весільного вбрання. Чоловіче вбрання Полісся. Основні форми строю (типи сорочок, їх крій, орнаментация). Типи штанів. Ткані і в'язані (брані) пояси. Верхній одяг, типи свит (сернега, серміга з прохідною, лантуха з клинами-крилами), доповнення до одягу. Взуття. Головні убори (сукняні, солом'яні, хутряні). Основні форми жіночого одягу Полісся. Типи сорочок (установкові, у перекид, на кокетках), способи їх оздоблення. Поясне вбрання. Незшиті форми (плахти Східне Полісся), дві запаски, зшиті полотняні і вовняні спідниці. Верхній одяг (типи свит, кожухів). Архаїчні ознаки і давні традиції поліських жіночих головних уборів. Відмінні риси у строїях Західного, Центрального і Східного Полісся. Характеристика весільного вбрання.

Народний стрій Слобожанщини. Характеристика регіону. Чоловічий одяг. Типи сорочок (на гестці, уставкова, косоворотка, у перекид). Види поясного вбрання (пістрякові штани). Характеристика безрукавного одягу. Верхній одяг. Пояс, головні убори. Жіночий одяг. Типи сорочок. Поясне вбрання. Характеристика безрукавного одягу (парчова корсетка). Верхній одяг. Головні убори. Взуття. Пояс. Прикраси. Основні риси весільного вбрання.

Художньо-конструктивні особливості традиційного строю в Наддніпрянщині. Характеристика етнографічного регіону. Чоловічий одяг. Типи сорочок (лоцманська, уставкова, на гестці); штанив (з широким кроєм штанин, вузьким кроєм штанин). Характеристика верхнього одягу. Головні убори. Пояс. Художні особливості. Жіночий одяг. Типи сорочок. Багатство форм і різноманітність крою поясного вбрання, нагрудного одягу (однотонна, строката корсетка), юпка, верхнього одягу. Головні убори, взуття, прикраси. Характеристика весільного вбрання.

Вбрання українців Південно-Причорноморської етнографічної зони та українського Приазов'я. Характеристика регіону. Спільні риси одягу у південних областях України з одягом Середнього Подніпров'я. Вплив одягу робітників. Чоловічий одяг. Типи сорочок (у перекид, лоцманська, уставкова). Види поясного вбрання (штани з широким кроєм штанин, вузьким, штани-іршанки). безрукавний одяг (жилет). Верхній одяг (свита, бушлат– “діжурка”, кирея, кожух, кожушанка, толуб, бурка). Характеристика головних уборів (брить, картуз, шапка з овчини). Пояс. Взуття (чоботи – витяжки). Жіночий одяг. Типи сорочок (сорочка до таліє, з уставками, гесткою). Поясне вбрання (джерга, плахта, спідниця, фартух). Верхній одяг. Характеристика верхнього короткополого вбрання. Особливості верхнього довгополого одягу. Зміни в одязі 40-х років ХХ ст. Головні убори. Взуття. Прикраси. Особливості весільного строю.

Костюм як джерело натхнення для митців Використання народних традицій українського строю в сучасному моделюванні одягу.

Література.

1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – Х., 1993.
2. Білан М.С., Стельмашук Г.Г. Український стрій. – Львів, 2000. Белецкий портретная живопись XVII – XVIII вв. – Л., 1981.
3. Украинская портретная живопись XVII – XVIII вв. – Л., 1981.
4. Boucher Francois 20,000 Years of Fashion: the history of Costume and Personal adornment. – New York. (Бібліотека ЛНАМ).
5. Вейс Г. История цивилизации: Классическая древность до IV в.В 3-х томах. – М., 1998.
6. Вовк Хведір. Студії з української етнографії та антропології. – К., 1995.
7. Горинь Г.Й. Шкіряні промисли Західних областей України (перша половина XIX – початок XX ст.). – К., 1986.
8. Gutkowska – Ruchlewska M. Historia ubiorow. – Wroclaw: Saklad Narodowy im. Ossolinskich, 1968 (Бібліотека ЛНАМ).
9. Давня історія України: У 2 кн. – Кн. 1. – К., 1994.
10. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка. Західні області УРСР. – К., 1988.
11. З української старовини. – К., 1991.
12. Иллюстрированная энциклопедия моды. – Прага, 1986.
13. Каминская А.М. История костюма. – М., 1977.
14. Кульчицька О. Народний одяг Західних областей УРСР. – К., 1959.
15. Матейко К.І. Український народний одяг. – К., 1977.
16. Мерцалова М.Н. История костюма. – М., 1972.
17. Мозолевський Б. Скіфський степ. – К., 1983.
18. Николаева Т.О. Народная одежда Среднего Поднепровья. – К., 1988.
19. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. – К., 1996.
20. Пушкарева А.Л. Женщины Древней Руси. – М., 1989.
21. Стамеров К.К. Нариси з історії костюмів у двох частинах.—К., 1978.
22. Стельмашук Г.Г. Традиційні головні убори українців. – К., 1993.
23. Sronkowa O. Die mode der Gotischen Frsu-Pragia, 1955. (Бібліотека ЛНАМ).
24. Український народний одяг ХУІІ – початку ХІХ ст. в акварелях Ю.Глогівського / Автори та упорядники Д.П.Кривавич, Г.Г.Стельмашук. – К., 1988.
25. Українське народне мистецтво. Вбрання. – К., 1961.
26. Українське народознавство / За заг. ред. Павлюка С., Горинь Г.Й., Кирчіва Р.Ф. – Львів, 1994.
27. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків: У 3-х т. Т.І. – К., 1990.
28. Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Яворівщина. – К., 1979.
29. Ястребицкая К. Западная Европа XI – XIII вв. – М., 1986.

Історія художньої тканини

Зарубіжні тканини.

ТЕКСТИЛЬ В МИСТЕЦТВІ ДАВНІХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ. Теорії виникнення ткацтва (міфологічна та наукова). Загальні відомості про тканину. Художнє ткацтво у Стародавньому Єгипті. Сировина, техніки виготовлення та декорування тканин. Асортимент. Художня тканина Месопотамії. Вавилонські вишивки в писемних джерелах античних авторів. Передньоазіатські килими з курганів гірського Алтаю 5 си. до н. е. Медальйонні та сітчасті композиційні схеми килимів.

АНТИЧНІ ХУДОЖНІ ТКАНИНИ

Художні тканини в мистецтві Елади. Одягові тканини в давньогрецькій літературі (Іліада, Одісея). Орнаментальні типи давньогрецьких одягових тканин. Зразки декоративних та одягових тканин із скіфських курганів Північного Причорномор'я. Шовкові тканини у стародавньому Римі: асортимент, художньо-стилістичні особливості, символіка кольору.

ХУДОЖНІ ТКАНИНИ РАНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Художні тканини коптського Єгипту: центри виготовлення, функціональне призначення, специфіка технологічних прийомів виготовлення та декорування. Шовкові тканини Сасанідського Ірану в європейських збірках. Традиційні схеми побудови орнаментальних композицій в іранських шовкових тканинах. Виробництво та художні особливості візантійських шовкових тканин 7-9 ст. Декоративні тканини в християнському храмі.

ХУДОЖНЄ ТКАЦТВО СЕРЕДНЬОВІЧНОГО СХОДУ

Традиційні способи виготовлення та декорування художніх тканин в Індії. Одягові тканини для індійських сарі та способи їх орнаментатії. Кашмірські шалі: композиційні схеми орнаментатії. Традиції та специфіка китайського шовкоткацтва. Символіка кольору та сюжетних зображень в орнаментатії китайських зразкових шовкових тканин. Центри шовкоткацтва в середньовічній Японії. Специфіка орнаментатії японських шовкових тканин для театральних костюмів. Символіка кольору та орнаментатії традиційних кімоно.

Територіальні групи мусульманських шовкових тканин. Килимарство арабського Сходу.

ХУДОЖНІЙ ТЕКСТИЛЬ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ЄВРОПИ

Ткацтво в системі розвитку ремесел у середньовічній Європі. «Романська тканина», «готична тканина», шовкоткацькі майстерні Сицилії. Шпалерне ткацтво в середньовічній Європі: провідні центри виготовлення, тематичні серії килимів та їх призначення. Середньовічна символіка в гобеленах.

ХУДОЖНЄ ТКАЦТВО У ЄВРОПІ 15-16 ст.

Основні європейські центри виготовлення ренесансних тканин. Асортимент. Особливості промислового шовковиробництва. Італійське ренесансне шовкоткацтво. (Венеційські та генуезькі оксамити, особливості ткацьких технологій, композиційні прийоми орнаментатії). Італійські оксамити в збірках музеїв України (ДМУДМ, ЛМЕХП, ЛІМ). Орнаментатія італійських ренесансних тканин в українському портретному малярстві 16-17 ст.

ХУДОЖНІ ТКАНИНИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МИСТЕЦТВІ ДОБИ АБСОЛЮТИЗМУ

Історія становлення та діяльність ліонської шовкоткацької мануфактури (Особливості організації виробництва). Визначення поняття „барокова тканина”. Асортимент художніх тканин. Тканини „Людовіка XIV” (композиційна будова, орнаментальні мотиви, колорит). Техніка „point-gentre” в інтер’єрних тканинах. **Французькі художні тканини XVIII ст.**

Французький інтер’єр 18 ст. як зразок синтезу прикладних мистецтв. Особливості орнаментатії тканин стилю “регентства”, “рококо”, “Людовіка XVI”, “класицизму”. Творчість Філіпа Де Лассаля. Відображення здобутків Французької буржуазної революції у текстилі. Ампірні тканини. Вибійка Жюї. Заснування та перші серії шпалер мануфактури Гобеленів у Парижі. Сюжетна основа та технологічні прийоми виконання шпалер. Вплив творчості провідних європейських живописців на стилістику шпалерного ткацтва: позитивні та негативні наслідки. Діяльність придворних художників французьких королів у царині шпалерництва (Шарль Лебрєн, Франсуа Буше та ін.).

ЄВРОПЕЙСЬКІ ХУДОЖНІ ТКАНИНИ КІНЦЯ 19- ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ ст.

„Гільдія століття” та творчість Уільяма Моріса в царині відродження ручного ткацтва. Стильові особливості шпалерних тканин фірми „Morris end Co”.

Культ жінки та фактор моди у текстильному дизайні початку ХХ ст.. Стил ь модерн в орнаментатії художніх тканин. Творчість Поля Пуаре (Париж). Сценографія та текстильна мода. Ар-деко в орнаментатії одягових тканин 20-х рр. Творчість Соні Делоне в царині текстильного дизайну.

Абстрактне мистецтво та художня тканина. Радянський конструктивізм в художніх тканинах. Творчість О. Екстер. Текстильні майстерні в німецькій ремісничій школі Баугауз: Діяльність Гюнти Штольц, Анні Альберс.

РОСІЙСЬКІ ХУДОЖНІ ТКАНИНИ

Історичні відомості про налагодження промислового виробництва художніх тканин у Росії (Царська монополія на виготовлення та продаж коштовних тканин). Діяльність підневільних ткачів у “хамовних слободах”. Особливості національної вибійки (крашаніни). Російська вишивка “картуліне”. Налагодження шпалерного ткацтва при дворах російських царів. Початки промислового виробництва вибійчастих ситців. (Купавінська мануфактура). Іванівські ситці 18-19 ст. Стил ьові особливості орнаментування вибивних ситців: кумачеві ситці.

Експорт російських художніх тканин у Європу. Російські радянські агітаційні ситці 20-х років. Кубо-футуризм в орнаментатії художніх тканин. Радянська символіка в декоруванні тканин.

ХУДОЖНІ ТКАНИНИ В УКРАЇНІ

ТКАЦТВО НА ТЕРЕНАХ РУСИ-УКРАЇНИ

Найдавніші відомості про початки ткацтва на території України. Художнє ткацтво в трипільській культурі 4-3 тис. до н. е: археологічні знахідки, гіпотези технологічного виготовлення та декорування тканин.

Ткацькі знаряддя як свідчення вдосконалення ткацького ремесла в археологічних пам'ятках слов'янської доби на теренах України. Пам'ятки Черняхівської, Зарубинецької культур. Вишивка в пам'ятках Мартинівського скарбу. Художні тканини Руси-України (IX-XIII ст.) Ткацтво в системі ремесел Київській Русі. Князівські, вотчинні та сільські господарства. (Організація виробництва). Літописні джерела про давньоруські тканини. Асортимент тканин. Привозні візантійські шовкові та золототкані тканини. Найдавніші зразки вибійчаних тканин із Чернігівщини. Мозаїки та фрески давньоруських храмів як джерело вивчення орнаменталістики художніх тканин. Вишивка та золотошевництво при дворах давньоруських князів.

ХУДОЖНІ ТКАНИНИ В УКРАЇНІ 15-17 СТ.

Виникнення найдавніших ткацьких цехів на території України. Спеціалізації майстрів-ткачів, організація виробництва в містах та при маєтках феодалів. Іконопис як джерело вивчення орнаменталістики художніх тканин та вишивок. Одягові тканини в іконографії „страшних судів”. Літургійне шитво, гаптування. Найдавніші зразки золотошевництва в музейних збірках України (плащаниця з с. Жиравка, фелонь з м. Золочів). Промислове виготовлення тканин (сукно, полотно та ін.). Перші шовкоткацькі мануфактури в Україні (Броди). Золототкацтво на західноукраїнських землях. (Художньо-стильові особливості золототканих поясів та макат.

КИЛИМАРСТВО ТА ТКАЦТВО В УКРАЇНІ 18-19 СТ.

Вплив стилю бароко на характер художнього вирішення декоративних вишивок та гаптів. Вишивка української козацької старшини.

Джерела дослідження українського килимарства, історіографія. Типи килимів. (коци, килими, ліжники). Сировина, барвники та техніки виготовлення килимів (закладна, гребінцева, вузликова).

Теорії еволюції орнаменталістики українських килимів від простих геометричних перовзорів до реалістично трактованих рослинних орнаментів: автохтонна (А. Жук), запозичена (С. Шуман).

Найдавніші зразки українських панських килимів із музейних збірок. (Стильові особливості, орнаменталістика).

Регіональні осередки та локальні особливості українських народних килимів.

Лівобережний килим. Килими Середнього Подніпров'я (Київський килим): композиційна будова, особливості орнаменталістики. Подільські рослинні килими вазонного типу. Зміна орнаментальних мотивів та колориту в килимах в міру просування зі сходу на захід. Волинське килимарство. Килими Прикарпаття: локальні відмінності. Проблеми розвитку сучасного народного килимарства в Україні.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ТКАЦТВА В УКРАЇНІ 20 СТ.

Регіональні осередки та локальні особливості традиційних художніх тканин. Промислове виготовлення тканин. Решетилівські узорні тканини (Полтавщина), Кролевецькі узорні тканини (Сумська обл.), Дігтярівські узорні тканини (Чернігівська обл.). Традиції і новації в народному ткацтві. Художній розпис тканин в Україні (20-90 рр. 20ст.)

Джерела, дослідження українського гобелену. Витоки та розвиток гобеленного ткацтва в Україні та його зв'язок з народним килимарством. (Творчість сестер Кульчицьких, О. Музики). Повоєнний український гобелен (проблема станковізму у художньому текстилі). Сучасна Львівська школа художнього текстилю (особистості, індивідуальні творчі манери, виставки, симпозиуми, конференції львівських ткачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анрі де Моран. История декоративно-прикладного искусства.- М., 1982.
2. Армянская набойка. – М., 1953.
3. Береснева В.Я., Романова Н.В. Вопросы орнаментации тканей. – М., 1977.
4. Бирюкова Н. Западноевропейские набивные ткани 16-18 вв. – М., 1973.
5. Бирюкова Н. Французские шпалеры к. XV-XX вв. С собрания Эрмитажа. – Л.,

6. Большая иллюстрированная энциклопедия древностей (Догмар Гейдова, Ян Дурдик, Л. Кибалова, М.Мудра, Д.Стара, Л.Урешона. Введение Карла Гейнца клингенбурга.)- Прага, 1980.
7. Бонк А.В. Прикладное искусство Византии IX-XII веков. Очерки. – М., 1978.
8. Бретаницкий Л.С. Художественное наследие Переднего Востока эпохи феодализма. – М., 1987.
9. Вейрман Б.В. Искусство Арабских стран и Ирана VII-XVIII в. – М., 1974.
10. Верховская А.С. Западноевропейская вишивка 12-19 вв. в Эрмитаже. – Л., 1961.
11. Всеобщая история искусств в шести томах./ под общей ред. Б.В. Вейсмана, Ю.Д. колпинского. – М., 1965.
12. Гассанова Н.С. Текстиль в дизайне интерьера. – К., 1987.
13. Глухарева О.Н. Искусство народного Китая: Живопись, Графика, Скульптура, прикладное искусство. – М., 1958.
14. Гордеев В.А., волков П.В. Ткачество.- М., 1984.
15. Гусева Н.Р. Художественные ремесла Индии.- М., 1982.
16. Даркевич В.П. Светское искусство Византии.- М., 1975.
17. Дорогова Л.Н. Декоративно-прикладное искусство.- М., 1970.
18. Западноевропейское прикладное искусство XII-XVIII вв. – Л., 1974.
19. Земпер Г. практическая эстетика. – М., 1970.
20. Кинк Х.А. Художественное ремесло древнейшего Египта и сопредельных стран.- М., 1976.
21. Иранские ткани XVI-XVII веков. Коллекции Эрмитажа. выпуск 26.-Л., 1975.
22. Иранские ситцы XVIII- нач. XX в./ Автор вст. Ст. Арсеньева Е.В. – Л., 1983.
23. Козлов В.Н. Основы художественного оформления текстильных изделий: Учебник для вузов.- М., 1981.
24. Культура Византии: втор. пол VII-XII вв.- М., 1989.
25. Культура и искусство Индии и стран Дальнего Востока: Сб. ст. – Л., 1975.
26. Лубо-Лесниченко Е. Древние китайские шелковые ткани и вышивки V в до н. э. – III в. Н. Э. В собрании Государственного Эрмитажа. – Л., 1961.
27. Луконин В.Г. Искусство Древнего Ирана. – М., 1977.
28. Николаева Н.С. Декоративное искусство Японии.- М., 1972.
29. Матье М., Ляпунова К. Художественные ткани коптского Египта. – М-Л., 1951.
30. Маясова Н.А. Древнерусское шитье. – М., 1971.
31. Памятники античного прикладного искусства: Сб. ст. – Л., 1973.
32. Пожарская М.Н. Русские сезоны в Париже: Эскизы декораций и костюмов 1908- 1929. – М., 1988.
33. Ремпель Л.И. Искусство Среднего Востока.- М., 1978.
34. Розенталь Р., Ратца Х. История прикладного искусства нового времени. – М., 1971.
35. Руденко С.И. Древнейшие в мире художественные ковры и ткани из оледенелых курганов горного Алтая.- М., 1968.
36. Русское декоративное искусство в 3-х т. / под ред. А.И. Леонова. – М., 1962.
37. Соболев Н.Н. Очерки по истории украшения тканей. – М-Л., 1934.
38. Соколова Т. Орнамент – почерк эпохи.- Л., 1972.
39. Ястребицкая А. Западная Европа XI-XIII веков. Эпоха, бит, костюм. – М., 1978.
40. Braddock Sarah E. O'Mahony M. Technotextiles. – London, 1998.
41. Cox R. Les soiries d'art.- Paris, 1914.
42. Die Alten Bildteppiche in Historischen Museum Basel. – Basel, 1985.
43. Flemming E. Encyclopedia of Textiles. Decorative Fabrics from Antiquity to the beginning of the 19-th Century. – London, 1958.
44. Gillow John. Bernard Nicholas. Traditionelle Indische Textilien. Bern und Stuttgart, 1991.
45. Lommel A. Prehistoricke a primitivne umenie.- Bratislava, 1972.
46. Seiler- Baldinger.- Textiles: a classification of technique.- Bathurst, 1994.
47. Wandteppische. – Prag, 1957.
48. Weltge Sigrid Wortman. Bauhaus textiles: women artists and the weaving workshop.- London, 1988.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ТКАНИНИ

1. Антонович Є., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво.- Львів, 1992.
2. Балущок В.Г. Світ середньовіччя в обрядовості українських цехових ремісників. –К, 1993.
3. Боряк О. Ткацтво в обрядах та віруваннях українців. (сер.ХІХ-поч.ХХ ст.)-К, 1997.-201.
4. Василевська Є. Кралецький рушник.- Харків, 1972.
5. Вербицький Л. Дивани, килими, коверці. – Львів, 1881.
6. Гнатюк В. Ткацтво у Східній Галичині //МУРЕ.- Львів, 1900.-Т.3.-С.12-26.
7. Голод І.В. Осередки західноукраїнського художнього ткацтва барокової доби// Вісник ЛДІПДУ. Вип. 4.- Львів, 1993. С. 32-41.
8. Гордеев В.А., Волков П.В. Ткачество.- М., 1984.
9. Горобець В. Назви тканин та одягу в українських джерелах (за матеріалами ХVІІІ ст.)//НТЕ.- 1972.-№4.-С.53-59.
10. Гошко Ю.Г. Промисли і торгівля в Українських Карпатах (ХV-ХІХ ст.). – К., 1991.-256 с.
11. Гургула І. Народні тканини // Народне мистецтво західних областей України.- К, 1966.-С.34-42.
12. Гургула І. Народні тканини // Народне мистецтво західних областей України.- К, 1966.-С.34-42.
13. Жук А.К. Сучасні українські художні тканини. – К., 1985.
14. Жук А.К. Українські народні килими (ХVІІ- поч. ХХ ст.)- К., 1966.
15. Запаско Я.П. Українське народне килимарство. – К., 1973.
16. Кара-Васильєва Т.В. Гаптування кін. ХVІІ-поч. ХVІІІ ст.// НТЕ.-1994.-№1.- С.9-15.
17. Кара-Васильєва Т.В. , Заволокіна А.О, Українська народна вишивка. – К., 1996.
18. Клейн В. Иноземные ткани, бытовавшие в России до ХVІІІ века и их терминология// Сборник Оружейной палаты.- М., 1925.
19. Колос С.Г., Хургін М.Д. Декоративні тканини.- К., 1949.
20. Кравець І.М. Розвиток українського художнього ткацтва у дожовтневий період // Українське мистецтвознавство: Республіканський міжвідомчий збірник. Вип. 3.- К., 1969.- С.60-75.
21. Кривонос В. Торгівля Левантійським шовком у Львові в ХVІ-сер. ХVІІ ст.// Україна в минулому.- Вип. VІІІ.- 1996.
22. Левинсон-Нечаєва М.Н. Одежда и ткани ХVІ-ХVІІІ вв.// Оружейная Палата Московского Кремля: Сб. науч. трудов/ под ред. С.К. Богоявленского, Г.А. Новицкого.- М., 1954.
23. Манучарова Н.Д. Ткацтво та вишивка //Нариси з історії українського мистецтва.- К., 1966.
24. Матейко К. Український народний одяг. Етнографічний словник.- К., 1996.
25. Наулко В.І. Ткацтво // Енциклопедія українознавства.- Мюнхен, 1995.- Т.2.
26. Никорак О.І. Сучасні художні тканини Українських Карпат.- К., 1988.-223 с.
27. Новицька М.О. Орнамент української вибійки: Альбом. – К., 1950.
28. Падовська О.М. Килими Поділля// Автореф. Дис. Канд. Мистецтвознавства.- Львів, 1994.
29. Печенюк Т.Г. Розпис тканин в Україні (20-і- поч. 90-х років ХХ ст. // Автореф. Дис. Канд. Мистецтвознавства.- Львів, 1996.
30. Пещанський В. Давні килими України. – Львів, 1925.
31. Рыбаков Б.А. Ремесло древней Руси.- М., 1948.
32. Сидорович С.Й. Художня тканина Західних областей УРСР.- К., 1979.- 155 с.
33. Стельмашук Г.Г. Традиційні головні убори українців. – К., 1993.
34. Стельмашук Г.Г., Білан М.С. Український стрій. – Львів, 2000.
35. Січинський В. Нариси з історії української промисловості.- Львів, 1936.
36. Тищенко О.Р. Історія декоративно-прикладного мистецтва України (ХІІ-ХVІІІ ст.)-К., 1992.
37. Хамула М. Глиняни – місто моїх килимів. – Нью-Йорк, 1969.
38. Чугай Р.В. Народне декоративне мистецтво Яворівщини. – К., 1979.
39. Шевченко Є. Українська народна тканина. – К., 1999.

40. Щербаківський Д.М.. Український килим.- К., 1927..
41. Шугаев В.М. Орнамент на ткани. – М., 1969.
42. Gutkowska-Rychllewska M. Historia ubiorow, Wroclaw, 1968.
43. Mankovki T. Polskie tkaniny I hafty w XVI-XVIII wieku. – Wroclaw, 1954.
44. Nahlik A. Zarys historii jedwabnej tkaniny dekoracyjnej do konca XVIII wieku. – Torun, 1971. Poppe A. Materialy do dziejow tkaniny staroruskiej. – Wroclaw-Warszawa- Krakow, 1965.
45. Szuman Stefan. Dawne kilimy w Polse I na Ukrainie.- Poznan, 1929.
46. Swieykowski E. Zarys artystycznego rozwoju tkactwa I hafciarstwa objasnony zabytkami Muzeum Narodowego. – Krakow, 1906.
47. Zarnowiecki Z. Historia tkanin jedwabnych.- Kijow, 1915.